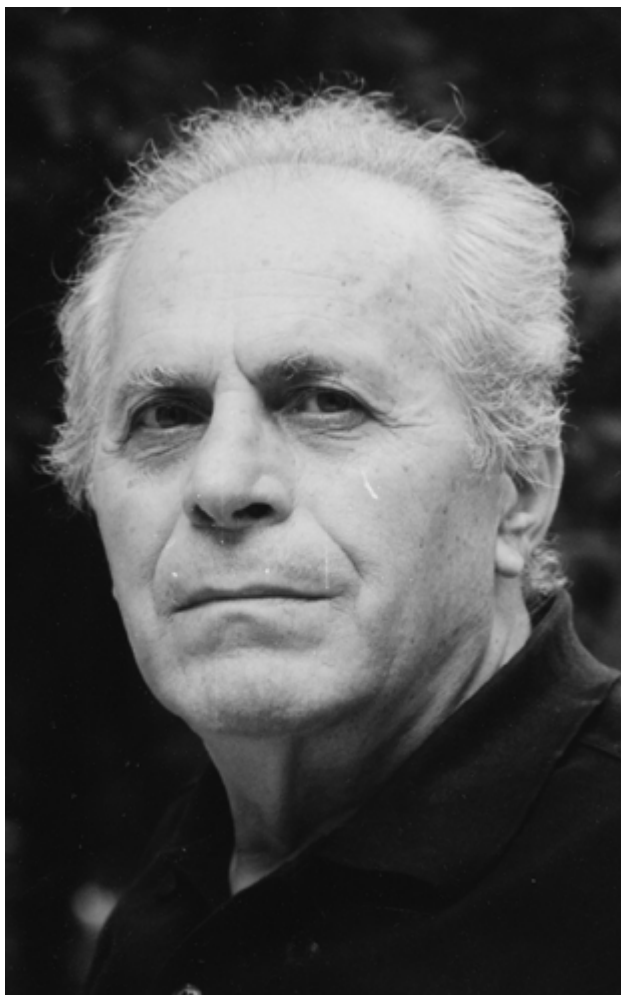

Γιάννης Δάλλας:

«Ο ποιητής είναι πολίτης γλώσσας του»

Αντωνία Αλεξάκη

Φωτογραφία: Αλέξης Δάλλας

Ευγενής, πρόθυμος να φιλοσοφήσει, να συνομιλήσει και όχι να συνεντευξιασθεί, με τη διεισδυτικότητα του βλέμματος, την απλότητα στο φέρεσθαι, τη μεστότητα και την ακρίβεια στο λόγο, που χαρακτηρίζουν το προς εξαφάνιση είδος των αληθινά πνευματικών ανθρώπων, των απαλλαγμένων από συμπλέγματα, των αιχμαλώτων στην αγκαλιά της λογοτεχνίας, ο Γιάννης Δάλλας απαντά πρόθυμα σε ερωτήσεις για την ποίηση και την ποιητική.

Τι κρύβεται «Πίσω από τους στίχους», κατά τα λεγόμενα του ομώνυμου ποιήματός σας; Η ενέργεια που εκλύεται την ώρα του κλιβανισμού του κόσμου μες στη γλώσσα του ποιήματος. Μια γλώσσα πριν να θεσμοθετηθεί και γίνει Λόγος στερεότυπος και πριν κερματισθεί σε λόγια και ριχτεί στην καθημερινή συναλλαγή. «Λόγος» επιβολής και «λόγια» αναλώσιμα...

Μιλάτε βέβαια για τη γλώσσα την ποιητική. Ποια υπήρξε και ποια είναι η σημασία και η ιδιαιτερότητα αυτής της γλώσσας; Όχι της γλώσσας μόνο αλλά και της γραφής. Η γλώσσα και η γραφή υπήρξαν για χιλιάδες χρόνια οι δύο κόμβοι της ποιητικής διαδρομής. Κόμβοι κυκλοφορίας εσωτερικοί, με τους οποίους συναρθρώνονται και οι εξωτερικοί. Οι τελευταίοι αυτοί είναι οι διεκπεραιωτές, θα έλεγα, της ποίησης από τη μια στην άλλη άκρη της γραμμής. Αφότου, για να ορίσω τα δύο άκρα με δικές μου φράσεις, η ποίηση υπήρξε και κατακυρώθηκε, σαν ένας «φθόγγος σπηλαιώδης, αλληλούσιος» (τα σπήλαια του πρωτόγονου και η θεσμοθέτηση του άμβωνος) μέχρι τις μέρες μας, που όπως λέγεται στο ποίημα που στην αρχή αναφερθήκατε, τη βλέπουμε να πέφτει «από το στόμα των κομπούτερ».

Έχετε μια προσωπική σελίδα στο διαδίκτυο. Για το Ιντερνέτ τι γνώμη έχετε; Ποια είναι η ιδέα και ποια η σχέση σας με την τεχνολογία; Άλλη η σχέση και άλλη η ιδέα μου γι' αυτήν. Είμαι ένας λογοτέχνης μεταιχμίου. Ανήκω στη μακρόχρονη γενιά και δυναστεία της γραφής. Μεγάλη βάσανος, που όμως έχει και τη γοητεία της, να γράφω και να διαγράφω, να γεμίζω σε αλληπάλληλα χειρόγραφα παραλλαγές, προσχέδια, πολυσπερμίες στίχων, κατατιθέμενα τώρα στα ιστορικά Αρχεία του Μπενάκειου. Έχει τη γοητεία της, γιατί κάθε χειρόγραφη σελίδα απεικονίζει και οπτικά δίκην παλίμψηστου, πράγμα που δεν το αποτυπώνει ο υπολογιστής, όλη την προηγούμενη, την πολυφωνική, θα έλεγα, πολυγραφία. Αλλά είμαι και ανοιχτός στη νέα αυτή πραγματικότητα. Διαπιστώνω γενικότερα πως έτσι αλλάξαμε σελίδα και περνούμε από τα γραφογνωστικά στα τεχνογνωστικά συστήματα επικοινωνίας· με όλα τα συν και πλην (τα πλην, ιδιαιτέρως) που επιφυλάσσει σήμερα, όπως παλαιότερα η γραφειοκρατία, και στην ποίηση η τεχνοκρατία, επιβάλλοντας προκλητικά ορολογίες σαν αυτές με τις οποίες ερωτοτρόπησα κι εγώ: π.χ. «φύση νεκρή που διονυσιάστηκε, να λιώσει το κορμί, ν' αποδαρβινοθεί», «και πίσω εγώ προμήκης μυελός...». Αλλά ο χώρος και ο τρόπος της ανασκευής και της εκ βάθρων αναδόμησης της ποίησης ανήκει ολοκληρωτικά στους νέους ποιητές. Σε αυτούς ανήκει και το μέλλον μιας παρόμοιας ποίησης· και καίρομαι να το διαπιστώνω μάλιστα στα πρώτα σχετικά τους επιτεύγματα. Και σχετικά με το Ιντερνέτ, έχω τη γνώμη ότι συντελεί όχι μονάχα στη διάδοση της ποίησης, αλλά στην έγκαιρη μετάδοση της «αλλαγής φρουράς» στη γλώσσα της και πιο βαθιά στην αλλαγή του στίγματος του γλωσσοκεντρισμού της. Έτσι ώστε, όπου γης, και ο ποιητής ταυτόχρονα με ίσους όρους να μετέχει και να ανταποκρίνεται.

Θεωρείτε ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος μιας ομογενοποιημένης κουλτούρας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης; Έτσι όπως τίθεται «ιδεολογικο-πολιτικά» το πρόβλημα, δεν θα είχα αντίρρηση να συμφωνήσω. Αλλά αν η ερώτηση περιοριζόταν στη σχέση ομογενοποίησης και ποίησης, θα απαντούσα: Η ομογενοποίηση μπορεί, συνθλίβοντας τις ιδιαιτερότητες, να «ενοποιεί» ιδέες, αντιλήψεις, ήθη, δόγματα –το είδαμε και με τα οικουμενικά κράτη παλαιότερα (από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και την Pax Romana έως την Pax Americana σήμερα)– αλλά δε γίνεται να εκπορθήσει και τη γλώσσα. Δε γράφεται με «εσπεράντο» η ποίηση. Ο ποιητής, κοσμοπολίτης στις ιδέες του, είναι πρωταρχικά πολίτης βασικά της γλώσσας του. Η γλώσσα του είναι η δικαιοδοσία και η ασπίδα του.

Και η ποίηση, τι είναι λοιπόν για σας η ποίηση; Είναι, όπως με αφορμή άλλους κινδύνους τόνιζα, «η μυστική τεθλασμένη των αντιστάσεων». Και καθημερινά, η υπαρξιακή ταυτότητά μου.